

ADRAN 9: PLANT A PHOBL IFANC FEL CYFRANWYR

9.1 Cyflwyniad

9.2 Egwyddorion

9.3 Atgyfeiriadau Gorfodol

9.4 Canllawiau:

- Cydsyniad ar sail Gwybodaeth ar gyfer Plant a Phobl Ifanc
- Diogelu Lles Plant a Phobl Ifanc
- Effaith Cyfraniad
- Trwyddedu Perfformwyr sy'n Blant

9.1 CYFLWYNIAD

Mae plant a phobl ifanc yn bwysig i'r BBC. Maent yn cyfrannu ac yn rhyngweithio ag ef mewn llawer o wahanol ffyrdd – fel cyfranwyr, perfformwyr, cyflwynwyr, trwy ei gynnwys rhyngweithiol a gynhyrchir gan ddefnyddwyr, trwy ei holl wasanaethau ac ar lwyfannau trydydd parti.

Dylai'r BBC wasanaethu plant a phobl ifanc drwy ddarparu allbwn neilltuol o ansawdd da sy'n ddyladwy o ddiuedd a gwasanaethau sy'n hysbysu, yn addysgu ac yn diddanu. Rhoddir ystyriaeth i sicrhau bod y cynnwys maent yn ei ddefnyddio yn briodol yn y Canllawiau Golygyddol drwyddynt draw ac, yn benodol, yn Adran 5 Niwed a Thramgwydd. Mae Adran 9 yn ymdrin â'r ffordd mae'r BBC yn delio â phobl ifanc dan 18 oed sy'n cyfrannu i'w gynnwys ac sy'n rhyngweithio ag ef, p'un a yw wedi'i fwriadu ar eu cyfer neu beidio, neu'n eu cynnwys fel cyfranwyr fel mater o drefn¹.

Mae gan blant a phobl ifanc hawl i ddweud eu dweud a chymryd rhan, sydd wedi'i ymgorffori yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, ond rhaid diogelu lles y rhai sy'n cyfrannu at gynnwys, lle bynnag yn y byd y mae'r BBC yn gweithredu.

At ddibenion yr adran hon o'r Canllawiau Golygyddol ac oni nodir fel arall, mae plentyn yn rhywun o dan 16 mlwydd oed. Pobl ifanc yw'r rheini sy'n 16 a 17 oed. Dylid nodi nad diffiniadau cyfreithiol yw'r rhain.

Mae gwneuthurwyr cynnwys hefyd yn ddarostyngedig i'r gyfraith mewn perthynas â phlant a Pholisi Diogelu y BBC.

Mae'r BBC wedi ymrwymo i fod yn gynhwysol ac yn hygyrch i bawb ac i gefnogi addasiadau rhesymol, fel gofynion mynediad, ar draws cynyrchiadau.

---

¹ Yr adrannau o God Darlledu Ofcom sy'n ymwneud â hyn yw 1: Diogelu'r Rhai Dan Ddeunaw Oed, 'Cynnwys pobl dan ddeunaw oed mewn rhaglenni'; 7: Tegwch ac 8: Preifatrwydd

9.2 EGWYDDORION

9.2.1 Rhaid i wneuthurwyr cynnwys gymryd gofal priodol dros les corfforol ac emosiynol ac urddas pobl ifanc dan 18 oed sy'n cymryd rhan neu sy'n ymwneud fel arall â chynnwys golygyddol. Mae hyn heb ystyried cydsyniad y plentyn neu berson ifanc, neu riant, gwarcheidwad neu berson arall dros 18 oed sy'n gweithredu in loco parentis. Rhaid gofalu am eu lles o flaen unrhyw ofynion golygyddol.

9.2.2 Rhaid peidio ag achosi gofid na phryder diangen i bobl ifanc dan 18 oed oherwydd eu rhan mewn allbwn neu drwy gyhoeddi neu ddarlledu'r allbwn hwnnw.

9.2.3 Rhaid cael cyfiawnhad golygyddol dros gynnwys pobl ifanc o dan 18 oed yn allbwn y BBC, dylid cael cydsyniad fel y bo'n briodol i amgylchiadau'r person a natur y cyfraniad a'r cynnwys, a dylid rhoi cymorth iddynt lle bo angen.

9.3 ATGYFEIRIADAU GORFODOL – rhaid eu hatgyfeirio ymlaen llaw

Mae pob atgyfeiriad gorfodol yn rhan hanfodol o broses olygyddol a sicrhau cydymffurfiaeth y BBC a rhaid cadw atynt.

9.3.1 Rhaid i unrhyw gynnig i barhau â chyfraniad plentyn neu berson ifanc ar ôl i rieni wrthod cydsynio neu yn absenoldeb cydsyniad o'r fath, gael ei atgyfeirio i ffigur golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Dylid ymgynghori hefyd â'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 9.4.5)

9.3.2 Os bydd gwneuthurwyr cynnwys, wrth wneud eu gwaith, yn amau y gallai person o dan 18 oed fod mewn perygl, neu eu bod yn cael eu hysbysu am fater yn ymwneud â lles plant, rhaid iddynt ei atgyfeirio'n brydlon at Dîm Diogelu'r BBC² neu, ar gyfer cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Os oes pryder am oedolyn, gan gynnwys aelod o staff, sy'n gweithio gyda phlentyn, rhaid atgyfeirio'r sefyllfa'n brydlon i sylw'r Pennaeth Diogelu³ neu'r Pennaeth Ymchwiliadau Corfforaethol⁴ neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu.

(Gweler 9.4.13)

9.3.3 Os yw plentyn mewn perygl ar y pryd neu os oes arno angen sylw meddygol, ffoniwch am y gwasanaethau brys a gofyn am y gwasanaeth brys priodol. Dylid rhoi gwybod i Bennaeth Diogelu'r BBC⁵ neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, y golygydd comisiynu, fel mater o frys.

(Gweler 9.4.14)

9.3.4 Os bydd unrhyw bryderon am ddiogelu plant a phobl ifanc dan 18 oed ar-lein, boed y rheini'n ymwneud â meithrin perthynas amhriodol ar-lein neu luniau o gam-drin plant, rhaid eu hatgyfeirio i Dîm Diogelu'r BBC⁶ ar unwaith. Ni ddylid rhannu unrhyw ddelweddau.

---

² safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

³ safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

⁴ Gweler y wefan Ymchwiliadau Corfforaethol: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yn achos cynhyrchwyr annibynnol

⁵ safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

⁶ safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

(Gweler 9.4.15)

9.3.5 Wrth ystyried a ddylid datgelu pwy yw plentyn neu berson ifanc sy'n destun gorchymyn sy'n ymwneud â'i ymddygiad, sydd ag euogfarn neu sy'n gysylltiedig ag achos llys, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a Pholisi Golygyddol.

(Gweler 9.4.22)

9.3.6 Rhaid i unrhyw gynnig i beidio â chymedroli gwefannau ar-lein y BBC i rai dan 18 oed ymlaen llaw gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 9.4.27)

9.3.7 Rhaid i unrhyw gynnig i ddatgelu manylion personol rhywun dan 18 oed i drydydd parti heb ei gydsyniad gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol, y tîm Diogelu a'r tîm Hawliau Gwybodaeth.

(Gweler 9.4.28)

9.4 CANLLAWIAU

Cydsyniad ar sail Gwybodaeth ar gyfer Plant a Phobl Ifanc

9.4.1 Wrth gynnwys pobl ifanc dan 18 oed yn rhaglenni'r BBC fel cyfranwyr, dylai gwneuthurwyr cynnwys fel arfer sicrhau eu parodrwydd i gymryd rhan a dylid parchu unrhyw wrthodiad i gymryd rhan.

Dylid darparu gwybodaeth mewn ffordd y gallant ei deall a dylai gynnwys unrhyw ganlyniadau cadarnhaol a negyddol tebygol i gymryd rhan, yn ogystal â manylion eraill sydd eu hangen i gael cydsyniad ar sail gwybodaeth.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.1-6.4.11)

9.4.2 Mae'n bosibl y bydd plant yn ei chael yn anodd gwrth-ddweud awgrym gan oedolyn y dylent gymryd rhan felly mae'n bwysig ei gwneud yn glir i'r plentyn ei bod yn dderbyniol iddo gytuno neu anghytuno pan ofynnir iddo gymryd rhan.

Cydsyniad Rhieni

9.4.3 Ystyr cydsyniad rhieni yw cydsyniad ar sail gwybodaeth gan riant, gwarcheidwad cyfreithiol, neu berson arall sy'n 18 oed neu'n hŷn sy'n gweithredu in loco parentis, yn cynnwys pennaeth ysgol.

Yn ogystal â sefydlu parodrwydd y plentyn neu'r person ifanc i gymryd rhan, fel arfer dylid cael cydsyniad rhieni cyn cyfweld ag unrhyw un dan 16 oed, neu eu cynnwys mewn allbwn fel arall. Mae hyn yn berthnasol lle bynnag yn y byd y mae gwneuthurwyr cynnwys yn gweithio. Efallai na fydd angen cael cydsyniad rhieni wrth ofyn i rai dan 16 oed siarad am bynciau nad ydynt yn sensitif lle nad yw'n ddadleuol iddynt ddal a mynegi eu barn.

Ond, po fwyaf agored i niwed neu ifanc yw'r plentyn, a'r mwyaf sensitif yw'r pwnc, y tebycaf yw y bydd yn hanfodol cael cydsyniad rhieni. Dylid cael cydsyniad rhieni os gofynnir i'r plant am eu barn ynghylch materion sy'n debygol o fod y tu hwnt i'w gallu i ymateb iddynt yn iawn.

(Gweler 9.2.1-9.2.3)

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.1-6.4.11)

9.4.4 Dylid bod yn ofalus wrth benderfynu a yw person dan 18 oed yn gallu nodi ei fod yn barod i gymryd rhan yn y cynnwys. Ar gyfer y rheini sy'n 16 neu'n 17 oed, gall fod yn briodol cael cydsyniad rhieni o hyd, yn dibynnu ar amgylchiadau'r person ifanc a natur y rhaglen a'r cyfraniad, gan gynnwys a yw'r cynnwys yn sensitif neu a allai'r cyfrannwr gael ei ystyried yn agored i niwed. Gall fod yn briodol gofyn am gydsyniad rhieni hefyd ar gyfer perfformwyr 16 a 17 oed os gofynnir iddynt berfformio neu fod yn bresennol mewn golygfeydd lle mae deunydd a all fod yn niweidiol neu dramgwyddus.

Lle mae angen cydsyniad rhieni a bod y rhieni wedi ymddieithrio oddi wrth ei gilydd, dylid cael cydsyniad y rhiant y mae'r plentyn dan 18 fel arfer yn byw gydag ef/hi ac sydd â chyfrifoldeb rhiant. Fodd bynnag, dylid ystyried i ba raddau y mae'r rhiant arall yn rhan o fywyd y person ifanc a, lle nad yw'n gofyn am ei gydsyniad, dylid gwrando ar unrhyw wrthwynebiadau rhesymol a allai fod ganddo.

Pan fydd gan berson arall neu'r awdurdod lleol gyfrifoldeb rhiant dros y plentyn neu'r person ifanc, dylai'r rheini sy'n gwneud y cynnwys fel arfer gael cydsyniad ganddynt, yn dibynnu ar amgylchiadau'r achos a'r pwnc dan sylw.

9.4.5 Rhaid i unrhyw gynnig i barhau â chyfraniad plentyn neu berson ifanc ar ôl i rieni wrthod cydsynio, neu yn absenoldeb cydsyniad o'r fath, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Dylid ymgynghori hefyd â'r tîm Polisi Golygyddol.

Ni roddir cymeradwyaeth fel arfer oni bai:

- fod cyfiawnhad dros hynny ar y sail ei fod er budd y cyhoedd⁷ neu
- wrth roi rhyddid i'r person dan 18 oed i fynegi barn ac
- os yw er budd iddo gymryd rhan.

---

⁷ Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC: 1.3 Budd y Cyhoedd

9.4.6 Lle bo'n briodol dylid hefyd cael cydsyniad rhiant, neu berson sy'n gweithredu in loco parentis, ynghylch faint o wybodaeth sy'n dangos pwy yw plentyn i'w chynnwys. Os yw person ifanc yn 16 neu'n 17 oed, gall fod yn briodol mewn rhai achosion i gael cydsyniad rhieni ynghylch faint o wybodaeth sy'n dangos pwy yw'r person ifanc i'w chynnwys, yn dibynnu ar amgylchiadau'r person ifanc a natur y rhaglen a'r cyfraniad, gan gynnwys pan fydd y cynnwys yn sensitif neu lle gellid barnu bod y cyfrannwr yn agored i niwed.

(Gweler 9.4.20-9.4.21)

9.4.7 Mae plant a phobl ifanc yn aml yn awyddus i gyfrannu i allbwn, ond bydd llawer heb y crebwyll sydd ei angen i asesu'r effaith dymor hwy bosibl ar eu bywydau. Mae'n bosibl hefyd na fydd rhieni'n deall yr holl oblygiadau sydd ynghlwm â'u plentyn yn cymryd rhan.

Rhaid asesu a yw'n briodol i unigolyn dan 18 oed gyfrannu at allbwn y BBC, ni waeth beth a oes gennym gydsyniad rhieni neu gydsyniad yr unigolyn. Ni ddylai'r cyfraniad fynd yn ei flaen os byddai gwneud hynny'n niweidiol i les yr unigolion dan 18 oed neu os na fyddai fel arall yn bodloni safonau'r Canllawiau Golygyddol.

(Gweler 9.4.29-9.4.33)

9.4.8 Pan fydd risgiau posibl i gyfrannwr dan 18 oed wedi cael eu nodi mewn perthynas â'i gyfraniad at gynnwys y BBC, dylai'r rhiant/gwarcheidwad fel arfer gael gwybodaeth berthnasol am y risgiau posibl hynny ac unrhyw gamau a gymerir i'w lliniaru. Gall fod yn ddefnyddiol cadw cofnodion ysgrifenedig o drafodaethau gyda rhiant/gwarcheidwad y cyfranwyr, yn ogystal â chydsyniad ar sail gwybodaeth yn ysgrifenedig.

9.4.9 Pan fydd unigolion dan 18 oed yn cyflwyno cynnwys a gynhyrchwyd gan ddefnyddwyr neu pan ofynnir iddynt am wybodaeth bersonol ar-lein, rhaid i wneuthurwyr cynnwys ddewis safon y prawf o gydsyniad rhieni sy'n briodol, gan ystyried sensitifrwydd y pwnc dan sylw ac oedran yr unigolyn.

(Gweler y canllawiau: Rhyngweithio â Phlant a Phobl Ifanc Ar-lein)

9.4.10 Pan fydd plant yn cael eu gwahodd i ryngweithio â'r BBC gan ddefnyddio ffôn, neges destun neu dechnoleg arall sy'n costio arian, rhaid eu hannog i ofyn am ganiatâd y sawl sy'n talu'r bil.

9.4.11 Gall cynnwys archifol sy'n cynnwys plant pan nad oeddent yn gallu rhoi cydsyniad ar sail gwybodaeth fod yn fwy sensitif dros amser. Dylid ystyried hyn wrth aildefnyddio deunydd o'r fath.

(Gweler Adran 13 Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu:
13.4.14-13.4.15)

Diogelu Lles Plant a Phobl Ifanc

9.4.12 Dylai gwneuthurwyr cynnwys ddilyn egwyddorion Polisi Diogelu'r BBC wrth ymdrin â phlant a phobl ifanc.

9.4.13 Mae hawl gan bob plentyn a pherson ifanc i gael ei amddiffyn rhag niwed a cham-drin. **Os bydd gwneuthurwyr cynnwys, wrth wneud eu gwaith, yn amau y gallai person o dan 18 oed fod mewn perygl, neu eu bod yn cael eu hysbysu am fater yn ymwneud â lles plant, rhaid iddynt ei atgyfeirio'n brydlon at Dîm Diogelu'r BBC⁸ neu, ar gyfer cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Os oes pryder am oedolyn, gan gynnwys aelod o staff, sy'n gweithio gyda phlentyn, rhaid atgyfeirio'r sefyllfa'n brydlon i sylw'r Pennaeth Diogelu⁹ neu'r Pennaeth Ymchwiliadau Corfforaethol¹⁰ neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu.**

9.4.14 **Os yw plentyn mewn perygl ar y pryd neu os oes arno angen sylw meddygol, ffoniwch am y gwasanaethau brys a gofyn am y gwasanaeth brys priodol. Dylid rhoi gwybod i Bennaeth Diogelu'r BBC¹¹ neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, y golygydd comisiynu, fel mater o frys.**

---

⁸ safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

⁹ safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

¹⁰ Gweler y wefan Ymchwiliadau Corfforaethol: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yn achos cynhyrchwyr annibynnol

¹¹ safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

9.4.15 Os bydd unrhyw bryderon am ddiogelu plant a phobl ifanc dan 18 oed ar-lein, boed y rheini'n ymwneud â meithrin perthynas amhriodol ar-lein neu luniau o gam-drin plant, rhaid eu hatgyfeirio i Dîm Diogelu'r BBC¹² ar unwaith. Ni ddylid rhannu unrhyw ddelweddau. Bydd y Tîm Diogelu neu Ymchwiliadau Corfforaethol¹³ yn rhoi cyngor pellach ar ôl i'r atgyfeiriad gael ei wneud.

(Gweler y canllawiau: Rhyngweithio â Phlant a Phobl Ifanc Ar-lein)

Dyletswydd Gofal tuag at Blant a Phobl Ifanc

9.4.16 Rhaid sicrhau dyletswydd gofal am les corfforol ac emosiynol ac urddas pobl ifanc dan 18 oed sy'n cymryd rhan neu sy'n ymwneud fel arall â chynnwys golygyddol, ni waeth a ydyn nhw, eu rhiant, gwarcheidwad neu berson arall dros 18 oed a oedd yn gweithredu in loco parentis, wedi cydsynio. Rhaid gofalu am eu lles o flaen unrhyw ofynion golygyddol.

(Gweler y canllawiau: Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr)

Gofal dyladwy yw lefel y gofal sy'n briodol o dan amgylchiadau penodol. Mae'n cael ei asesu drwy ystyried natur y cynnwys golygyddol a natur a graddau cyfranogiad y plentyn neu'r person ifanc, ynghyd â ffactorau perthnasol eraill. Gallai'r ffactorau hyn gynnwys oedran, aeddfedrwydd, amgylchiadau personol, profiadau bywyd blaenorol a'r gallu i wneud penderfyniadau am eu cyfranogiad a'i ganlyniadau tebygol. Ni ddylai gwneuthurwyr cynnwys gymryd yn ganiataol y bydd pob unigolyn dan 18 oed yn ymateb yn yr un modd wrth gymryd rhan mewn cynnwys.

9.4.17 Fel rhan o ofynion gofal dyladwy, mewn rhai amgylchiadau gall fod yn briodol gwirio amgylchiadau cymdeithasol, teuluol, iechyd ac addysgol yr unigolyn a/neu ofyn am gyngor gan arbenigwr ar effaith debygol cyfranogiad ar yr unigolyn.

(Gweler 9.4.30)

9.4.18 Wrth gynllunio i weithio gyda phlant a phobl ifanc, rhaid cynnal asesiad risg 'gofal dyladwy cyfrannwr' i nodi unrhyw risg sylweddol o niwed.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.24)

---

¹² safeguarding@bbc.co.uk, Gweler y wefan Diogelu - Cysylltu â Ni: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol, <https://www.bbc.com/safeguarding/>

¹³ Gweler y wefan Ymchwiliadau Corfforaethol: mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yn achos cynhyrchwyr annibynnol

Dangos Gofal Dyladwy

9.4.19 Os yw'n ymddangos i gynulleidfaoedd y gallai plentyn neu berson ifanc fod wedi'i roi mewn perygl o ganlyniad i gyfrannu at gynnwys y BBC, gallai hyn fod yn fwy na disgwyliadau'r gynulleidfa. Dylai gwneuthurwyr cynnwys ystyried darparu gwybodaeth i liniaru hyn.

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.49)

Datgelu pwy yw Plant a Phobl Ifanc

9.4.20 Mae angen barn olygyddol ar gyfer penderfyniadau ynghylch a ddylid datgelu pwy yw plentyn neu berson ifanc mewn allbwn a sut i wneud hynny.

Mae'n bwysig bod gan blant a phobl ifanc yr hawl i hunanfynegiant. Rhaid cydbwyso'r hawl hon â'r gofyniad i ddiogelu eu lles. Dyma rai sefyllfaoedd lle mae cyfiawnhad golygyddol dros ddatgelu pwy yw plant neu bobl ifanc mewn cynnwys:

- wrth adrodd ar eitem newyddion sy'n cynnwys neu'n ymwneud â phlentyn neu blant penodol
- pan fydd plentyn yn haeddu cydnabyddiaeth am ei gyflawniadau
- pan fydd y plentyn neu'r person ifanc eisoes yn ffigwr cyhoeddus.

Lle bo'n briodol adnabod plentyn neu berson ifanc, ni ddylai'r wybodaeth a ddatgelir eu rhoi mewn perygl o niwed.

Mae nodweddion adnabod yn cynnwys enw, oedran, lleoliad, ysgol a manylion penodol am eu teulu neu eu bywyd. Dylai gwneuthurwyr cynnwys ystyried a yw'n briodol cyfyngu ar yr ystod o nodweddion adnabod a gynhwysir.

(Gweler 9.4.6)

(Gweler y canllawiau: Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr)

9.4.21 Os na ddylid datgelu lleoliad unigolyn dan 18 oed, ni ddylid ei ddatgelu'n anfwriadol drwy 'adnabod jig-so'. Mae hyn yn digwydd pan mae modd rhoi darnau o wybodaeth at ei gilydd i'w gwneud yn hawdd adnabod a dod o hyd i'r unigolyn. Er mwyn osgoi hyn, rhaid cofio am wybodaeth sydd eisoes wedi'i chyhoeddi.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.34)

(Gweler y canllawiau: Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr)

9.4.22 Wrth ystyried a ddylid datgelu pwy yw pobl ifanc dan 18 oed sy'n gysylltiedig ag ymddygiad gwrthgymdeithasol neu droseddol, dylid cydbwyso canlyniadau datgelu pwy ydyn nhw, eu hoedran, a difrifoldeb eu hymddygiad a'r

budd i'r cyhoedd¹⁴ o ddatgelu pwy ydyn nhw a rhyddid mynegiant y BBC. Fodd bynnag, fel arfer ni ddylid datgelu pwy yw pobl ifanc dan 18 oed pan fydd ymddygiad o'r fath yn cael sylw fel enghraifft yn unig.

Gellir cael rhesymau cyfreithiol hefyd am beidio â datgelu pwy yw rhai dan 18 oed, yn cynnwys y ffaith bod rhywun yn rhan o achos llys.

Wrth ystyried a ddylid datgelu pwy yw plentyn neu berson ifanc sy'n destun gorchymyn sy'n ymwneud â'i ymddygiad, sydd ag euogfarn neu sy'n gysylltiedig ag achos llys, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a Pholisi Golygyddol.

Gall y sefyllfa o ran adrodd am achosion llys fod yn wahanol yn yr Alban, ac mae cyngor ar gael gan Gyfarwyddwr Cyfreithiol yr Alban.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.3, Adran 8 Troseddu ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol: 8.4.13 ac 8.4.31-8.4.32 ac Adran 18 Y Gyfraith: 18.4.3)

Ni ddylid penderfynu datgelu pwy yw rhai dan 18 oed sydd â'u rhieni'n ymwneud â gweithgarwch gwrthgymdeithasol neu droseddol oni bai fod modd gwneud hynny heb niweidio lles y plentyn a bod cyfiawnhad golygyddol drosto.

Diogelu Plant a Phobl Ifanc Ar-lein

9.4.23 Mae diogelu plant a phobl ifanc ar-lein yn gydgyfrifoldeb i'r BBC, rhieni/gwarcheidwaid a'r rhai dan 18 oed sy'n gysylltiedig.

(Gweler y canllawiau: Rhyngweithio â Phlant a Phobl Ifanc Ar-lein)

9.4.24 Mae gan blant a phobl ifanc hawl i fynegi eu barn ond ni ddylent gael eu hannog i gymryd rhan ar wefannau ar-lein pan fyddant yn iau na gofyniad oedran isaf y wefan.

9.4.25 Pan fydd plant yn defnyddio gwasanaethau ar-lein y BBC, mae'n bosibl y bydd angen cydsyniad rhieni ar gyfer rhai gweithgareddau, megis rhoi sylwadau neu bleidleisio. Mae'n bosibl y bydd ystyriaethau diogelu data ychwanegol pan fydd data personol plant yn cael ei gasglu. I gael mwy o gyngor, edrychwch ar y Llawlyfr Diogelu Data¹⁵ a'r Hawliau Gwybodaeth.

9.4.26 Pan fo cynnwys ar-lein yn debygol o apelio at gyfran uchel o blant a phobl ifanc, dylai gwneuthurwyr cynnwys ddarparu dolenni i gyngor perthnasol i'w helpu i ddeall a lleihau'r risgiau y maent yn eu hwynebu ar-lein, gan gynnwys ar

---

¹⁴ Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC: 1.3 Budd y Cyhoedd

¹⁵ Gweler y Llawlyfr Diogelu Data: mae hwn ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol

lwyfannau cyfryngau cymdeithasol. Dylai gwybodaeth diogelwch fod mewn lle amlwg, yn glir ac yn hawdd ei chael.

(Gweler Adran 17 Cystadlaethau, Pleidleisiau a Rhyngweithio: 17.4.55-17.4.63)

(Gweler y canllawiau: Rhyngweithio â Phlant a Phobl Ifanc Ar-lein)

9.4.27 Fel arfer, dylai gwefannau BBC Online sydd wedi'u hanelu at unigolion dan 18 oed gael eu cymedroli ymlaen llaw. **Rhaid i unrhyw gynig i beidio â chymedroli ymlaen llaw ofodau ar-lein y BBC – a anelir at bobl ifanc dan 18 oed gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol** a fydd yn ystyried a fyddai'r dull cymedroli arfaethedig yn amddiffyn plant yn briodol. Ni ddylai cynnwys ar gyfer pobl ifanc dan 18 oed gynnwys dolenni i wefannau sydd heb eu cymedroli.

Gwybodaeth Bersonol

9.4.28 Ni ddylai gwneuthurwyr cynnwys ofyn am fwy o wybodaeth bersonol nag sydd ei hangen gan blant a phobl ifanc. Rhaid storio a chael gwared ar unrhyw wybodaeth bersonol yn unol â Pholisi Diogelu Data'r BBC¹⁶.

Rhaid i unrhyw gynig i ddatgelu manylion personol rhywun dan 18 oed i drydydd parti heb ei gydsyniad gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol, y tîm Diogelu a'r tîm Hawliau Gwybodaeth. Ni roddir cymeradwyaeth fel arfer oni bai:

- fod rhesymau cysylltiedig â diogelu ac amddiffyn plant dros wneud hynny neu
- fod y budd i'r cyhoedd¹⁷ yn bwysicach na'r disgwyliadau o breifatrwydd neu
- fod gofyniad cyfreithiol i ddarparu'r wybodaeth.

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.58-7.4.63)

Ar gyfer unrhyw geisiadau gan drydydd parti i ryddhau cynnwys heb ei ddarlledu, gweler Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu.

(Gweler Adran 13 Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu: 13.4.36-13.4.41)

---

¹⁶ Gweler y Llawlyfr Diogelu Data: mae hwn ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol

¹⁷ Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC: 1.3 Budd y Cyhoedd

Effaith Cyfraniad

9.4.29 Rhaid peidio ag achosi trallod na phryder na ellir ei gyfiawnhau i rai dan 18 oed oherwydd eu rhan mewn allbwn neu drwy gyhoeddi neu ddarlledu'r allbwn hwnnw.

Rhaid cael cyfiawnhad golygyddol dros gynnwys unigolion dan 18 oed yn allbwn y BBC; dylid cael cydsyniad fel y bo'n briodol i'w hamgylchiadau a natur y cyfraniad a'r cynnwys, a dylid rhoi cymorth lle bo angen.

9.4.30 Hyd yn oed pan fydd rhieni wedi cydsynio, rhaid ystyried effaith a chanlyniadau posibl unrhyw ddeunydd sy'n cynnwys plentyn neu berson ifanc, ar bob cam o'r broses gynhyrchu. Mae hyn yn cynnwys y cyfnod ar ôl cyhoeddi neu ddarlledu am y tro cyntaf ac unrhyw argaeledd parhaus ar lwyfannau ar-lein; rhaid rhoi mesurau priodol ar waith lle bo angen. Mae hyn yn berthnasol pan fydd y BBC wedi cysylltu ag unigolion dan 18 oed a phan fyddan nhw wedi cysylltu â'r BBC, gan gynnwys deunydd a gynhyrchir gan ddefnyddwyr. Dylai gwneuthurwyr cynnwys ystyried effaith negyddol bosibl y cyfryngau cymdeithasol ar rywun dan 18 oed a'i gynghori ef a'i rieni/gwarcheidwaid yn unol â hynny.

Gall fod yn briodol cael gweithdrefnau, asesiadau risg a chynlluniau wrth gefn i ymdrin ag effaith cymryd rhan ar les a llesiant emosiynol a meddyliol yr unigolyn mewn rhai amgylchiadau. Dylid cadw cofnodion o'r rhain a dogfennau eraill, gan gynnwys manylion gwiriadau, gohebiaeth a phryderon, dim ond cyhyd â'u bod yn berthnasol.

Mewn rhai amgylchiadau, gall fod yn briodol cael arbenigwr, y gofynnwyd iddo am gyngor cyn cymryd rhan, drwy gydol y cynhyrchiad fel rhan o ofynion gofal dyladwy.

Dylai gwneuthurwyr cynnwys ystyried a yw fformat yr allbwn yn debygol o gael mwy o effaith ar gyfranwyr dan 18 oed – fel siociau effaith uchel mewn cynnwys byw – ac ystyried a yw'n briodol neu a oes modd rhoi mesurau lliniaru ar waith.

Mewn allbwn wedi'i sgriptio, efallai y byddai'n briodol creu sgript wedi'i golygu ar gyfer plentyn neu berson ifanc. Ni ddylent fel arfer fod yn bresennol mewn sesiynau darllen-yn-ôl neu ar set wrth gofnodi cynnwys a allai fod yn amhriodol i blentyn neu berson ifanc.

(Gweler 9.4.16-9.4.18)

(Gweler y canllawiau: Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr)

9.4.31 Fel arfer, mae'r BBC yn gweithio gyda phlant ym mhresenoldeb y rheini sy'n gyfrifol am eu goruchwyllo, ond gall amgylchiadau amrywio. Pan fydd materion sensitif yn cael eu trafod â pherson dan 18 oed, efallai y byddai'n ddoeth cael rhywun yno y maen nhw'n ei adnabod ac a all helpu i ddiogelu eu buddiannau. Gall fod yn briodol i gymorth arbenigol arall fod ar gael iddo yn ystod y broses gynhyrchu.

9.4.32 Efallai y bydd yn briodol i wneuthurwyr cynnwys gadw mewn cysylltiad â rhiant/gwarcheidwad y plentyn neu'r person ifanc ar ôl iddo gael ei ddarlledu neu ei gyhoeddi er mwyn gweld a oes unrhyw effaith ac a oes angen cymorth dilynol. Dylai unrhyw ôl-ofal fod yn gymesur â'r risgiau parhaus a nodwyd a dylai fod ganddo ffiniau clir ac amserlenni.

9.4.33 Dylai plant a phobl ifanc gael mynegi eu barn ond rhaid i wneuthurwyr cynnwys hefyd fod yn effro i'r risg y gallent geisio plesio, gor-ddweud, neu ailadrodd achlust fel pe bai'n ffaith. Dylid herio ymddygiad troseddol neu wrthgymdeithasol.

(Gweler Adran 8 - Troseddu ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol: 8.4.14-8.4.20)

Trwyddedu Perfformwyr sy'n Blant

9.4.34 O dan y gyfraith, dylai perfformiadau gan rai o dan 16 oed (a rhai 16 mlwydd oed sydd yn parhau i fod mewn addysg amser llawn) gael eu trwyddedu fel arfer gan yr awdurdod lleol perthnasol yng Nghymru, Lloegr neu'r Alban neu gan yr awdurdod addysg perthnasol yng Ngogledd Iwerddon. Mewn gwledydd tramor, dylid cydymffurfio â chyfreithiau lleol fel arfer. Rhaid i blant sy'n cymryd rhan mewn perfformiad fod o dan ofal hebryngwr hefyd gydol y cyfnod. Mae Polisi Diogelu'r BBC yn nodi bod yn rhaid i hebryngwr trwyddedig proffesiynol gael ei gyflogi pryd bynnag y bydd plentyn neu berson ifanc yn cael ei ddefnyddio o dan y Rheoliadau Perfformiad Plant. Gall Tîm Diogelu'r BBC roi rhagor o gyngor ar hyn.